

Atemptat contra la dignitat humana

Un informe dona a conèixer el drama dels Centres d'Internament d'Estrangers

Miquel Àngel Codina

Els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) són centres públics de caràcter no penitenciari on s'internen de manera cautelar i preventiva—durant un màxim de seixanta dies— totes aquelles persones estrangeres que han estat trobades en situació de residència irregular a Espanya. Són uns espais que depenen del Ministeri de l'Interior i són gestionats per la Direcció General de la Policia. El fet de privar de llibertat les persones pel simple fet de cometre una falta administrativa és una vulneració d'un dret humà fonamental.

A més, actualment no existeix cap mena de legislació que reguli o garanteixi unes condicions de vida dignes per a les persones recloses en aquests centres. Les morts d'Ibrahim Sissé, de Guinea Conakry, el 6 de gener del 2012 al CIE de Barcelona, i la de Samba Martine, de la República Democràtica del Congo, el 19 de desembre del 2011 al CIE de Madrid, són casos extrems que mostren amb cruïda la crítica situació que pateixen els interns.

El dilluns 15 d'abril es va presentar a la seu barcelonina de Cristianisme i Justícia el document *Atrapados tras las rejas*, elaborat per l'ONG Pueblos Unidos, del Servei Jesuïta a Migrants, sobre els Centres d'Internaments d'Estrangers a partir de l'experiència directa viscuda al CIE d'Aluche (Madrid). Per primera vegada inclou també un informe sobre la situació al CIE de la Zona Franca (Barcelona), elaborat per un equip de voluntaris de la Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants.

«L'any 1990 es va obrir a Espanya el primer CIE. Des d'aleshores, aquests centres funcionen sense una normativa. És una vergonya. A finals del 2011 el Govern va anunciar que es redactaria un reglament. El gest va ser positiu; el resultat, decebedor. Fou una ocasió perduda. Certament, manca voluntat política. Dins d'aquests centres hi ha persones, no números. Cal que l'opinió pública se sensibilitzï més sobre aquesta qüestió», va afirmar Cristina Manzanedo, advocada de l'àrea jurídica de Pueblos Unidos i coordinadora de l'esmentat document.

El CIE de Barcelona està situat al polígon industrial de la Zona Franca,

allunyat de la ciutat i d'accés difícil en transport públic. Totes les persones internades són homes; les dones detingudes són traslladades directament al CIE de València. Té capacitat per a 240 persones i una mitjana d'ocupació de 200 interns. El període mitjà d'internament és d'uns 45 dies i al llarg de l'any hi passen unes 1.800 persones.

Des del gener del 2012, els voluntaris de la Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants han visitat 55 persones internes i han acompanyat algunes de les seves famílies. Segons l'informe, el 30,9 % dels interns visitats procedeixen del Magrib; el 23,6% d'Amèrica Llatina; el 18,2% de l'Àfrica Subsahariana; el 16,4% de l'Indostan (Bangla Desh, Índia, Pakistan); el 9,1% de l'Europa de l'Est, i l'1,8% del Pròxim Orient.

Tot i que d'acord amb el dret internacional, europeu i espanyol, la detenció administrativa als CIE s'hauria d'utilitzar només com a últim recurs, a l'Estat espanyol es fa servir de forma arbitrària. Les ONG denuncien que als centres hi ha una constant violació de drets i que la reclusió suposa un fort impacte psicològic en els interns i les

seves famílies quan, en molts casos, es tracta de persones que han comès una infracció administrativa però no un delictes.

Realitat molt dura

Nani Vall-Ilosera, voluntària que visita interns del CIE de la Zona Franca, va explicar que «l'objectiu dels voluntaris és acompanyar els interns; ens agradaria fer més. Són gent que es troba lluny de les mirades, dels sentiments de la societat. Aquests centres són un atemptat contra la dignitat de les persones. La realitat que s'hi viu és molt dura. Els CIE ens fan ser una societat pitjor». I va exclamar: «Volem que tanquin aquests centres!» Són nombroses les raons per al tancament: l'opacitat en la seva gestió, el xoc psicològic i emocional que suposa la manca de llibertat per als interns, les sospites de maltractaments i vexacions, etc.

Les principals queixes que el grup de voluntaris ha detectat durant les visites són les següents: absència d'informació als interns (no se'ls explica la seva situació jurídica), una comunicació amb l'exterior molt limi-

«Qualsevol emigrant és una persona humana que, com a tal, té drets fonamentals inalienables que han de ser respectats per tots i en qualsevol situació»

(Benet XVI, *Caritas in veritate*)

tada (només poden accedir a cabines públiques de pagament; els mòbils estan prohibits), un règim de visites deficient (no està ben organitzat: hi ha retards, suspensions i canvis en els horaris de visites), agressions físiques, tractament intimidatori i precarietat de les instal·lacions.

«Els interns comparteixen amb tu els seus sentiments»

Quim Pons, coordinador del grup de voluntaris de la Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants que visita els interns del CIE de la Zona Franca de Barcelona

M.A.C.

El jesuïta Quim Pons és el delegat del Sector Social dels Jesuïtes de Catalunya. Membre del centre d'estudis Cristianisme i Justícia, ha estat director de la Fundació Migra Studium, dedicada a l'estudi, acció i sensibilització social sobre el fenomen de les migracions. Actualment treballa a la parròquia de la Mare de Déu de Bellvitge i a la Fundació La Vinya, de l'Hospitalet de Llobregat. És el coordinador del grup de voluntaris de la Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants que visita els interns del Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de la Zona Franca de Barcelona. Parlem amb ell sobre la dramàtica situació en què viuen aquestes persones privades de llibertat.

Quina és la tasca que desenvolupa el grup de voluntaris al CIE de la Zona Franca?

Intentem amb la nostra presència acompanyar les persones que estan internes en aquest centre. Procurem visitar aquelles persones que no tenen família aquí, sovint perquè els han detingut en altres ciutats i els han derivat al CIE —a l'Estat espanyol només n'hi ha vuit— de Barcelona. La majoria han comès una infracció administrativa, pel fet de no tenir els seus papers en regla, però no un delictes. Arriben a una ciutat on no coneixen ningú i són internats en un centre, amb tot allò que suposa la privació de llibertat. Un cop són al CIE, la resta dels seus drets fonamentals són tutelats per l'Estat.

Des del gener del 2012 visiteu els interns. Quin balanç faria d'aquest any?

D'entrada, el balanç sempre ha de ser negatiu mentre existeixin aquests centres. Privar la persona d'un dret fonamental com és la llibertat és un tema molt greu. L'ingrés en un CIE hauria de ser l'últim recurs i ens fa la sensació que de vegades és el primer que es fa servir. A Espanya hi ha un percentatge més elevat de persones a les quals deixen en llibertat que no pas de persones que són expulsades. Això posa en dubte la utilitat d'aquests centres. Per exemple, un dels últims casos que jo portava era el d'un senegalès. El vaig anar a visitar un dimarts i l'endemà el seu germà em trucava per dir-me que ja l'havien deixat en llibertat. Era un cas claríssim que aquell home no havia d'estar allà dins. Amb motiu del primer any de la posada en marxa d'aquestes visites, hem decidit elaborar un informe i donar a conèixer les nostres experiències.

Quin perfil han de tenir aquests voluntaris?

Els nostres voluntaris han d'haver treballat en l'àmbit social. És imprescindible tenir aquesta experiència. Qualsevol persona no pot fer aquesta tasca perquè no és gens fàcil. Els voluntaris compartim la sensació d'impotència que pateixen els interns perquè moltes vegades no podem

fer res més que acompanyar; és una qüestió que no depèn de nosaltres sinó d'altres instàncies. Al final, ells se't confessen, comparteixen amb tu els seus sentiments. També intentem cobrir algunes necessitats i informar-los de la seva situació. De vegades els nostres advocats, també voluntaris, no poden posar-se en contacte amb els advocats d'ofici i anem a la trobada sense aquella informació que aquella persona està esperant. Això incrementa encara més la nostra sensació d'impotència.

Els voluntaris trobeu molts entrebancs per realitzar la vostra funció?

Sí, les circumstàncies en què desenvolupem la nostra tasca de mediació són realment complexes. Nosaltres denunciem que com a entitat social no podem entrar al CIE per visitar els interns. Ho hem de fer en el torn corresponent a les visites familiars. Això tot ho complica més, ja que hem de fer cua, esperar el nostre torn, entrar i visitar l'intern; per visitar-ne un altre, hem de sortir, tornar a fer cua... Tenim un màxim de dues hores al dia. A més, l'horari de les visites, que abans era de cinc a set de la tarda, l'han canviat: ara les visites són al matí, de deu a dotze. Molts voluntaris que teníem no hi poden anar al matí perquè treballen. Si algú hi vol col·laborar com a

veure les possibilitats que hi ha per tal que aquesta persona pugui ser expulsada d'Espanya i repatriada al seu país d'origen. A les cel·les hi ha de quatre a sis persones; es procura agrupar-los per nacionalitats, la qual cosa facilita la comunicació entre ells. Fins al mes de novembre passat, passaven tot el dia sense fer res. Pràcticament no feien cap activitat lúdica o cultural; només podien sortir al pati o mirar la televisió. Això els provocava un malestar psicològic que generava en situacions de tensió i puntualment de violència. Des del novembre hi és present la Creu Roja. Està organitzant partits de futbol i de bàsquet, ha endreçat la biblioteca... Amb tot, la Creu Roja no pot arribar a tots els interns. La nostra tasca no es contraposa amb la de la Creu Roja; totes dues són complementàries. Volem que les autoritats se'n adonin. Nosaltres intentem fomentar un ambient de convivència i reduir la tensió, tant de la persona concreta com del grup en general.

Algun aspecte que voldria denunciar?

El tema de la criminalització que es fa d'aquesta població. Se'ns diu que són persones amb antecedents, que tenen uns expedients difícils i que són perilloses. Amb les nostres visites aquesta afirmació es desmenteix rotundament. Sí que és veritat que ens trobem amb interns amb antecedents penals, però són una minoria. Sota la paraula «antecedents» s'acostumen a incloure tant les persones que tenen antecedents policials (per una falta administrativa, per una baralla al carrer...) com les que tenen antecedents penals (quan hi ha hagut una condemna). Això és injust. Darrere d'això veiem una intenció de criminalitzar la pobresa en aquestes persones indocumentades.

Quines són les mesures més urgents que cal adoptar?

Un reglament que introdueixi les propostes que diverses entitats socials hem presentat. Bàsicament, volem que el CIE deixi de tenir un règim policial. La policia hauria d'executar tan sols funcions de vigilància, mentre que el funcionament del centre hauria d'estar en mans d'entitats socials que desenvolupin activitats per als interns. Un altre element significatiu és que cal evitar que es barrejin persones que no han comès cap delictes amb d'altres que compleixen una pena. La llei actual autoritza que part de la pena que han de complir certs interns es pugui convalidar amb l'expulsió del país. Des dels centres penitenciaris envien aquests interns al CIE i d'allà els expulsen. S'hauria d'evitar fer aquest pas intermediari.

Manca voluntat política per solucionar aquesta situació?

Efectivament. Tot i que ignorem els motius exactes d'aquesta manca d'implicació, penso que tot el que fa referència a la immigració és un tema molt sensible en l'àmbit polític, i sobretot en el context actual, de greu crisi econòmica.

«Veiem una intenció de criminalitzar la pobresa en aquestes persones indocumentades»

«Cal evitar que es barrejin persones que no han comès cap delictes amb d'altres que compleixen una pena»

voluntari es pot posar en contacte amb nosaltres a través del correu electrònic volciebar@gmail.com.

Quina és la situació que viuen els interns que són al CIE de la Zona Franca?

Els interns estan un màxim de seixanta dies en aquests centres, amb privació de llibertat de manera cautelar. En aquest període de temps s'intenta